„ASOCIAȚIUNII"
SIBIIU

Anul al 55-lea 12 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 12 Pagini Nr. 133 Marți 17 Mai 1938
P IIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL", S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT: STELIAN POPESCU

15 Mai 1848

S'au împlinit eri 90 de ani dela măreața și istorica adunare națională a Românilor de pe câmpia din apropierea Blajului „ce s'a numit de-atunci „Câmpia libertății".

Când a izbucnit revoluția în primăvara anului 1848, Ungurii au anunțat „unirea" Transilvaniei cu țara lor, împotriva voinței Românilor și a Sașilor din această provincie. Atunci Românii s'au mișcat și în număr de peste 40.000, în frunte cu episcopii și cărturarii lor, s'au adunat la Blaj, în ziua de 15 Mai, ca să protesteze energic împotriva hotăririi luată de unguri.

Până și austriacii considerau pretențiile ungurilor lipsite de temeinicie istorică și opuse intereselor celorlalte națiuni conlocuitoare.

Contele de Figuelmont, fost președinte al consiliului de miniștri austriac, ocupându-se de pretențiile Ungurilor din 1848, scria :

„Trebue înainte de toate să ne întrebăm dacă poporul maghiar e chemat prin istoria sa, prin numele său, prin cultura sa, cu alte cuvinte prin gradul său de civilizație să joace rolul de independență ce l-a voit să'l joace față de imperiul Austriei și să pretindă supremația față de celelalte rase și națiuni, care, înaintea lui și de câteva veacuri, ocupă întinsele teritorii ce le-a dat numele său numai prin forța și superioritatea armelor..."

Mai departe, bărbatul de stat austriac, contesta, Ungurilor, orice titluri istorice, culturale și mai cu seamă de drept, asupra teritoriilor ce aparțin celorlalte rase și națiuni și le atrăgea atenția, că... „idiomul lor nu-l pentru nimeni o limbă de știință, de cultură, de comerț și de industrie" ; după cum nu se poate numi civilizată țara lor, „când ea oferă spectacolul unor lupte de rase asemuitoare cu acelea ce s'au dat în vremurile cele mai primitive ale Europei".

Cu atât mai mult Românii din Transilvania erau în plin drept să conteste Ungurilor, în 1848, să dispună de soarta lor, împotriva voinței lor și a celorlalte populațiuni minoritare conlocuitoare — Germanii și Secuii.

In adunarea de pe câmpia Blajului, din neuitata zi de 15 Mai 1848, prin glasul profetic al lui Simion Bărnuțiu, Românii din Transilvania, au făcut cunoscut lumei întregi, printr'o declarațiune de principii și de drepturi, voința lor nestrămutată de a dispune liberi de soarta lor.

Intemeindu-se pe drepturile străvechi de stăpânire a pământului lor strămoșesc, pe principiile fundamentale ale libertății, egalității și frățietății, care asigură tuturor națiunilor civilizate dezvoltarea lor firească în frontierile lor etnice, Românii adunați în câmpia Blajului, au respins punerea în discuție a chestiunii unirei Transilvaniei cu Ungaria și au considerat nule și deci lipsite de orice valoare hotărîrile ce le-ar lua maghiarii fără consultarea și aprobarea lor.

Ungurii n'au dat ascultare Românilor. Ei n'au voit să ia în seamă hotărîrile ce le-au luat Românii în măreața lor adunare națională din câmpia Blajului și în 1867 au proclamat anexarea Transilvaniei. In 1918 însă dreptul a triumfat. Prin lupte și sacrificii, poporul nostru și-a asigurat pentru totdeauna unirea în frontierile sale etnice și oricine ar îndrăzni să violeze aceste frontiere, va fi izbit de sabia necruțătoare a celor ce au conștiința deplină a drepturilor lor de stăpânire a gliei strămoșești.

SĂNĂTATEA TINERETULUI

de N. BATZARIA

S'a vorbit și s'a scris îndeajuns — ceeace nu înseamnă prea mult — despre sănătatea sufletească a tineretului școlar, despre imperioasa necesitate a unei mai bune educații și a unei mai solide și mai raționale învățături de carte. Să fim optimiști și să credem că se vor lua măsuri nimerite pentru tămăduirea relelor ce au fost semnalate.

Nu este însă bine să se uite, că, alături de sănătatea sufletească și, cel puțin, tot așa de importantă, stă și sănătatea trupească a aceluiaș tineret. Ba chiar problema aceasta este, netăgăduit, una din problemele cele mai vitale ce se pun pentru neam și pentru țară. Oare nu se știe că ne mor prea mulți copii în vârstă mică și că aceste pierderi atât de prețioase și de timpurii nimicesc în cea mai mare parte faptul fericit că poporul român se dovedește a fi un popor prolific și plin de vitalitate?

Când scriem aceste rânduri ne vine din nou în minte impresia dureroasă ce am culeș, ori de câte ori am avut prilejul să vizităm școalele primare, în deosebi școalele din cartierele mărginașe ale Capitalei.

Copii debili, subalimentați, prea slabi și prea mici pentru vârsta ce aveau.

E adevărat că, prin cantine școlare și prin asistență medicală, primăriile respective îngrijesc, întru cât le stă în putere, de o mai bună alimentare și de sănătatea copiilor săraci de pe băncile școalelor primare. Insă este tot atât de adevărat că mijloacele băneșți, de care dispun aceste primării, sunt prea mici, prea reduse, în comparație cu nevoile care sunt prea mari.

Așa se face că, atunci când se ivește o epidemie, organismele slabe ale copiilor prost hrăniți și prost îngrijiți nu pot rezista. Se plătește morții un tribut ce poate fi scutit, dacă asistența sanitară și asistența medicală s'ar produce în condițiuni mai bune și mai continui.

Insă o scrisoare bine și documentat scrisă ce-mi trimite un student, mă îndeamnă să fac un salt dela tineretul școlar din învățământul primar la tineretul din învățământul universitar. Incep prin a reproduce un pasagiu din scrisoarea primită.

„La liceu, îmi scrie tânărul student, eram obișnuiți cu un medic și o infirmerie cu cel

(Continuare in pag. 2-a)

Cuvântarea d-lui Mussolini la Genova

Ducele obișnuește să facă în fiecare an câteva vizite în diferite orașe italiene. Anunțate cu luni — și de multe ori cu ani înnainte — aceste vizite sunt prilejul inaugurării a numeroase lucrări publice și edilitare, opere de artă, monumente și instituții de asistență socială ale regimului. Deseori Capul guvernului italian folosește aceste ocazii, spre a face importante declarații de politică internațională, care fixează pentru luni întregi directivele acțiunii diplomatice a Italiei, inspiră comentariile presei și călăuzesc activitatea ministerului Afacerilor Străine.

Genova „cea superbă" — cum îi place să fie numită, celei mai mari cetăți maritime a Mediteranei, — nu mai primise de 12 ani vizita Ducelui.

Acesta a sosit pe mare, pe cuirasatul „Cavour", însoțit de unitățile a două escadre de războiu, cum se cuvine orașului, care are cinstea de a număra printre fiii lui, pe Columb și pe amiralul Daria.

Ducele a făcut la Genova, la 14 Mai, declarații, care erau așteptate de opinia internațională cu un interes cu atât mai mare, cu cât trebuiau să aducă comentariile autorizate ale șefului guvernului asupra a trei evenimente senzaționale: Anschlussul, vizita cancelarului Hitler în Italia și acordul anglo-italian.

D. Mussolini vorbește totdeauna cu precizie și claritate. Fraza lui are oroare de adjective și gândirea lui de ocoluri. De aceia, este o bună regulă de interpretare a politicii italiene de a ceti cuvântările d-lui Mussolini în textul lor, în loc de a le căuta o semnificație printre rânduri.

Ce spune d. Mussolini despre Anschuluss? Ziua de 11 Martie 1938 a alipirii Austriei la Germania a găsit Italia la o răscruce. Ea cerea o hotărâre, de care atârna războiul sau pacea. Ducele nu spune că a fost încunoștiințat despre evenimente, dar spune că ele fuseseră prevăzute, ceiace este perfect exact. Diplomația italiană evoluase în ultimul timp: după semnarea convenției austro-germane din 11 Iulie 1936, soluția Anschlusului îi apărea ca o urmare logică a aplicării principiului naționalităților. Scadența acestuia era inevitabilă. Ea nu era însă socotită atât de apropiată.

D. Mussolini judecă Anschlussul în funcțiune de raporturile Italiei cu Germania. Adversarii axei Roma-Berlin ar fi dorit o ciocnire între statele totalitare. Italia nu le-a dat această satisfacție.

Dela 1934, când Italia își concentra diviziile pe Brenner, spre a apăra independența Austriei, s'au petrecut multe schimbări în politica internațională.

Frontul dela Stresa a fost îngropat pentru totdeauna, amintirea sancțiunilor n'a fost încă uitată, lumea romană și cea germanică — sub forma lor actuală a două revoluții naționale și sociale „menite să dea întipărirea lor acestui secol" au luat un contact, care va rămânea „definitiv" în istorie. Axa Roma-Berlin nu va împiedeca însă acordurile cu țările care vorbesc sincer o politică de înțelegere. Stau dovală în această privință acordul cu Iugoslavia, din 25 Martie 1937 și cel cu Marea Britanie, din 16 Aprilie 1938. Acesta din urmă este un acord între două imperii și d. Mussolini ține să accentueze că-l va respecta cu stricteță, și crede că și Marea Britanie va face la fel, că prin urmare, acest acord va fi durabil.

Rezervat asupra discuțiunilor încă în curs cu Franța, e de observat că d. Mussolini ține să-și manifeste îndoiala asupra rezultatului lor, din cauza divergenței de atitudini a celor două țări asupra războiului din Spania.

Politica Italiei rămâne ceea ce a fost: o politică de pace, dar de pace armată, bazată pe autarhia economică și pe o apărare națională ridicată la cel mai înalt potențial. Statele totalitare sunt hotărâte să apere cu toate forțele lor această pace, dar — precizează Ducele, făcând aluzie la politica d-lui Roosevelt — dacă „așa zisele mari democrații" se pregătesc pentru un războiu ideologic, atunci regimurile de autoritate, „vor forma imediat un singur bloc și vor merge până la capăt".

Declarațiile d-lui Mussolini sunt destul de precise și de limpezi pentru a îngădui o primă concluzie asupra orientării viitoare a acțiunii diplomatice italiene. Axa Roma-Berlin se menține ca un element esențial și trainic al politicii italiene. Politica de solidaritate, de paralelism de atitudine și de acțiune a celor două state totalitare, va fi continuată, ca și în trecut.

Anschlussul a turburat-o un moment, fără s'o modifice. Înțelegerea anglo-italiană nu afectează axa Roma-Berlin: ea este acordul între două imperii în Mediterana, Marea Roșie, Africa și Asia. Nu se extinde însă la politica europeană a continentului, de cât în măsura în care un acord între Italia și Franța se va dovedi cu putință. Un asemenea acord ar fi și el, în principal spaniol și mediteran.

Tăcerea Ducelui asupra Europei Orientale și dunărene, unde nu menționează decât convențiile italo-iugoslave, îngăduie să se creadă că, cele două regimuri totalitare sunt de acord spre a rezista — ca și până acum — încercării de a stabili legătura între siguranța orientală și cea occidentală. Interesul, pe care-l vor arăta în lunile care urmează, Europei orientale și dunărene, Italia și Marea Britanie— legate azi printr'un acord, pe care Ducele îl consideră durabil — va avea o importanță hotărâtoare pentru desfășurarea politicii din această parte a Europei.

Universitatea „exilată" din Seghedin

Un act de provocațiune impotriva României

de R. SEIȘANU

In seara de 9 Mai a. c. postul de radio-difuziune din Budapesta a anunțat, că Universitatea „exilată" din Seghedin — vom spune mai departe pentru ce se pretinde „exilată" — a proclamat în ziua de 8 Mai a. c., cu prilejul unei solemnități prezidată de rector și la care au luat parte membrii corpului profesoral, reprezentanții autorităților civile și militare, notabilităților orașului și studenții, „doctor-Decor" pe d. Young.

Cine este numitul d. Young ?

In ce calitate i s'a decernat d-lui Young titlul de „doctor-decor." și nu acela de dr. honoris causa?

„Speaker-ul" postului de radio-difuziune din Budapesta a informat auditorul său, că d. Young a primit acel titlu onorific din partea Universității „exilate" din Seghedin, de oarece în anul 1933, fiind trimis în misiune, în Transilvania, de către membrii confesiunei unitarilor din America, a vizitat 105 orașe și comune rurale locuite de maghiari de aceeaș confesiune și i-a îndemnat să suporte cu bărbăție suferințele și umilințele din partea „celor ce stăpânesc provizoriu teritorul respectiv"... și să aibă răbdare până în ziua când se va face „justiție" Ungariei...

Pentru modul „strălucit" cum și-a îndeplinit misiunea sa de propagandist, acel delegat al „unitarilor" din America, Young a „binemeritat dela patria ungară" și de aceea Universitatea „exilată" din Seghedin i-a decernat titlul onorific de „doctor-decor.", căci alte merite și titluri științifice nu are.

Dacă Universitățile din Ungaria sunt libere să decerneze orice titluri, cui cred de cuviință, n'ar avea nici o importanță; dar solemnitatea dela „Universitatea exilată" din Seghedin, organizată cu prilejul decernării acelui titlu onorific unui propagandist revizionist și motivarea ce i s'a dat de către rectorul respectiv, este un act de provocațiune la adresa României. Insuși guvernul maghiar, care controlează postul de radio-difuziune din Budapesta, a voit să facă cunoscut în mod public, acel act de provocațiune.

Faptul e cu atât mai semnificativ, cu cât așa zisa Universitate din Seghedin se consideră continuarea de drept a Universității din Cluj. Căci, iată originea sa. Când România, după unirea Transilvaniei și punerea în aplicare a tratatului dela Trianon, a luat în stăpânirea sa de drept și de fapt Universitatea din Cluj, ce purta numele fostului împărat și rege al Austro-Ungariei, „Franz Iosif"; iar Cehoslovacia, a luat și ea în stăpânire Universitatea din Bratislava, — Ungaria a găsit de cuviință să considere „strămutate" la Budapesta, temporal și sub titlul de „refugiate" cele două Universități. Aceasta s'a întâmplat în iarna anului 1920.

Tot atunci profesorii maghiari și evrei-maghiarizați dela Universitatea din Cluj, au primit instrucții din Budapesta, să refuze depunerea jurământului de credință statului român; iar tineretul maghiar din Transilvania a fost îndemnat să nu se înscrie la noua Universitate românească.

In anul următor, prin legea XXV din 26 Iunie 1921, așa zisa Universitate „Franz Iosif",... refugiată la Budapesta, a fost strămutată la Seghedin — oraș de frontieră — sub titulatura oficială de „Universitatea din Koloszvar (Cluj), aflătoare în exil la Seghedin".

Fără să țină seamă de noile stări de drept și de fapt, create în urma aplicării tratatelor de pace și ca să sublinieze și mai mult caracterul protestatar și provocator al acestei pseudo-Universități, guvernul maghiar a autorizat să se organizeze la Seghedin, în ziua de 29 Iunie 1922, serbările jubilare cu prilejul „semicentenarului" Universității „Franz Iosif" din Cluj.

Cu acel prilej, rectorul „exilatei" (?) Universități din Seghedin, a pronunțat o cuvântare în care a spus: „Trebue să arătăm statelor înconjurătoare și în deosebi celui ce ne-a luat Transilvania și Banatul, că stăpânirile lor sunt provizorii și noi suntem superiorii lor prin cultură și drept"...

Nu mai rămâne nici o îndoială asupra scopului ce l-a urmărit guvernul ungar prin înființarea „Universității" din Seghedin. Din însăși titulatura sa oficială, reese că scopul ce l-a urmărit a

(Continuare în pag. 2-a)

Suveranul Angliei inspectează unitățile aviatice

Regele Angliei (X) în uniformă de mareșal al aerului, înainte de a pleca de pe aerodromul regal din Windsor, în călătoria de inspecție a aerodromurilor britanice

Petrolul și pacea

de I. VION

Telegramele anunță, că Mexicul a rupt relațiile cu Anglia, drept consecință a încordării ce domnea între cele două țări dela expropriarea societăților petroliere din întinsurile mexicane, societăți în care era angajat capitalul american și englez.

Incă din primul moment în care s'a cunoscut grava hotărire luată de președintele Cardenas, s'a pus problema dacă republica sud americană, care dărâma trăinicia contractelor stabilite, va putea înfrunta toate consecințele ce vor decurge, din această inevitabilă slăbire a creditului său.

Ofensiva au pornit-o Statele Unite, cari au refuzat să mai coteze moneda mexicană, cu toate că d. Cardenas dăduse asigurări că va plăti toate despăgubirile cuvenite capitalului angajat în întreprinderile petroliere.

Lupta între guvern și societățile petroliere datează de mai mulți ani și ea era pusă, nu numai pe terenul revendicărilor de clasă, ci și pe terenul național.

Populația rurală reprezintă în Mexic 80 la sută și după înfăptuirea expropriarii — despre care am scris la vreme — s'a procedat în 1932 la naționalizarea subsolului.

Exploatarea terenurilor petroliere ocupă 18.000 de lucrători și aparține la 17 societăți americane și engleze (Royal Dutch, Standard Oil, etc.).

Lucrătorii au cerut îmbunătățirea situației lor materiale, și dreptatea lor a fost confirmată de comisiunea experților, care a acordat diferite avantagii : o lună de concediu pe an, drept la pensie, plata salariului pe timp de boală, etc.

Societățile au refuzat să accepte sentința experților și după multiple discuțiuni guvernul a abrogat acordul petrolier din 1928, stabilind că nu se vor mai acorda concesiuni de terenuri decât acordându-se statului redevențe cari mergeau până la 35 la sută.

In sprijinul tezei lor, lucrătorii au arătat că până la 31 Decembrie 1933 la o investire totală de capitaluri de 960 milioane de „pesos", terenurile petrolifere mexicane au dat o producție de 3 miliarde 170 de milioane de pesos, ceeace înseamnă o recuperare de 3.3 „pesos" pentru 1.

Președintele Cardenas precizează :

„Societățile se bucură de ani de zile de cele mai mari privilegii pentru desvoltarea și propășirea lor, ca drepturi de vamă, scutiri de impozite și nenumărate prerogative.

„Aceste privilegii adăogate la sursele prodigioase ale terenurilor de petrol acordate de națiune formează aproape totalitatea acestui capital despre care se tot vorbește".

Iar teza guvernamentală mai adaogă următoarele argumente :

„Acum să examinăm opera socială a companiilor de petrol. In câte sate în apropierea terenurilor petroliere este un spital, o școală, un centru social, apă, canaluri, etc.?

„Cine nu a observat deosebirea iritantă care aranjează construcțiile pe terenurile societății ! Confort pentru personalul strein, mizerie și condiții lipsite de orice higienă pentru mexicani ; întrebuințarea tuturor aplicațiunilor frigului contra arșiței tropicale, pentru primii ; neglijență din punct de vedere medical, produse medicale date în silă, cele mai joase salarii și muncile cele mai is-

(Continuare in pag. 2-a)

SCRISORI DIN PARIS

RENAȘTEREA SENTIMENTULUI NAȚIONAL

de RENE SAIVE

Paris, Mai

Sunt unii cari pretind — nu fără aparență de dreptate — că francezul nu poate fi guvernat. Părerea aceasta poate fi ușor îndreptățită, dacă se ține seamă că francezului — credincios moștenitor al tradițiilor galice, — îi place să discute despre afacerile țării sale cu o independență care se apropie uneori de anarhie și să facă să predomine în toate lucrurile mica lui părere personală. Fără îndoială, că nimeni n'a întâlnit vreodată doi francezi cari să fie cu desăvârșire de acord asupra unui punct oarecare în politica internă sau externă. Un singur lucru a întrunit totdeauna unanimitatea publicului: criticarea guvernului dela putere.

Inseamnă oare că este imposibil să se desprindă în prezent opinia mijlocie a țării asupra evenimentelor ce zguduie Europa? Nici de cum!

Se știe ce indignare sinceră a produs Anschlussul în cercurile cele mai modeste.

Această emoție nu s'a potolit încă. De sigur, lumea s'a mai resemnat în fața faptului îndeplinit, de vreme ce niciun guvern nu pare să fi voit să manifeste cea mai mică împotrivire. Dar nimeni nu e mândru că a asistat la un act de lașitate colectivă și chiar de a fi fost complicele într'o anumită măsură. De ani de zile, lumea dormea pe perna moale a pacifismului. Toți își spuneau: „Germania nu va îndrăzni", sau: „Mussolini va împiedica aceasta".

Și iată că deodată trebuie să coborâm din nori, să reluăm contact cu pământul, să vedem ce este. Trezirea e aspră. Ei bine! Trebuie să recunoaștem că dacă francezii regretă că pacea este încăodată amenințată,

(Continuare in pagina 2-a)

Măria Sa Marele Voevod Mihai (x) vizitând Sâmbătă 7 Mai, grota din Postumia (Italia)

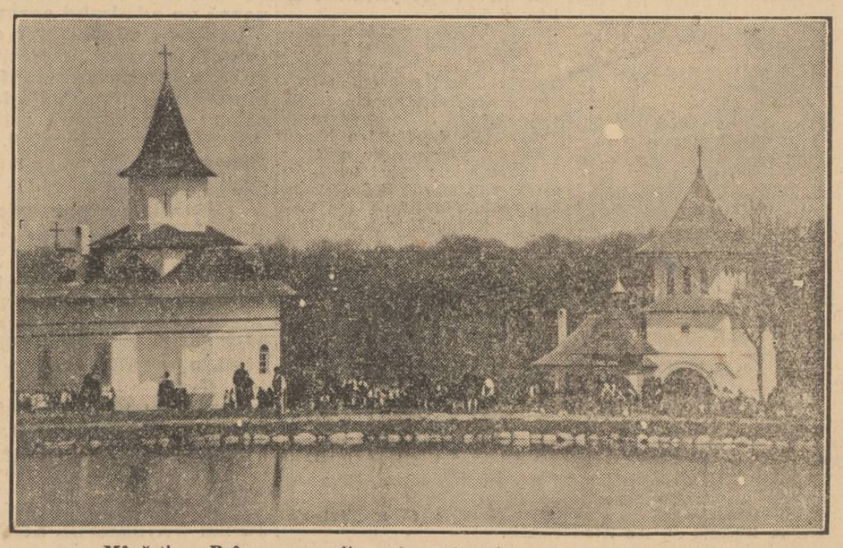

Mânăstirea Brâncoveanu din p urea I niștea, la Sâmbăta de sus.
(Foto Anton, Făgăraș)